

– Amikor bezártál a lakásba. Akkor te nekem már csak szeretőnek kellettél. Vagy annak sem. Torkig voltam veled. A pesti fiúddal, a lustaságoddal, mindennel.

Elpattant a húr, Aranka sírva kirohant a vécére, barátom pedig nem tartóztatta, csak Aranka cipőjének kopogására rezzent össze, mintha minden egyes koppanásával egy szöveget vertek volna a fejébe. A jelenetnek tanúi is voltak, mindenekelőtt a pincér, aki éppen ebben a pillanatban hozta ki az üdítőket és a kávékat, és akit Aranka az előbb majdnem elsodort. A pincér magyar lehetett, mert Miklós látta az arckifejezésén, hogy nemcsak mindent hallott, hanem mindent ért is. Ezért aztán magyarul szólt hozzá.

– Meg kell akadályoznom, hogy a húga férjhez menjen.

A pincér magyarul válaszolt:

– De miért, uram?

– Mert szeretem a húgát. Arankát sosem szerettem igazán. Csak hazudtam neki, hogy szeretem.

– Nem szép dolog hazudni – mondta a pincér nyugodt, inkább udvarias, mint feddő hangon.

– Mondja, Aranka valóban a feleségem?

A pincérnek tágra nyílt a szeme, de igyekezett megőrizni semlegességét. S bár szánakozó pillantást vetett Miklóssra, ezúttal is az előbbi kimért, udvarias hangján felelt:

– Azt én nem tudhatom, uram.

– Van itt valahol telefon?

A pincér mutatta, merre kell mennie.

– Köszönöm – mondta Miklós. – Most hagyjon magamra.

A pincér ott sem volt már. Nemsokára visszajött Aranka is, de úgy ült le, hogy ne kelljen Miklós szemébe néznie. Szípákolt, és az arca földagadt egy kicsit a sírástól. A szomszéd asztaloknál ülők lopva mind őket figyelték. Miklóst ingerelte, hogy rövid idő alatt ilyen nagy népszerűsége tett szert a presszó közönsége előtt.

– Mit bámultok, tökfejek – mondta maga elé. – Azt hiszitek, hogy ti egy valóságos világban éltek?

Beléköstolt a kávéjába, aztán fölkel az asztaltól.

– Hová mész? – kérdezte Aranka, de most is kerülte a tekintetével.

– Telefonálnom kell.

Talamon Alfonz

HAJNALOK ISZONYA

S karcolatlan gyémántkristálygörcsű rándul össze a szíved, akár veretes foglalat a követ, ölelik körül szorító marokként vénáid és artériáid, érzed, ahogy a szerelem démonainak palástfogó brossaként lüktet, mint mikor szeretőd jeges szavai marnak véred szippantva a pókhálófinom idegpályák gócaiba, esetlen, tehetetlen pajor mód-

jára várod az agyvelőd barázdái közé ékelődött tárgyi világ tükröződött képének szakadékká mélyülését valahol koponyád belsejében, s a tudatod megosztó, tátongó ürbe hangtalan fenségességgel merül elképzelt világod Atlantisza, melyet számítva még sem ismert környezeted esetleges szánakozó sajnálatára, beidegződött ünnepélyes szertartással, heroikus pózban, könnyfakasztó pátosszal temetsz, akár egy jövőbe látó próféta, rettegve a karnyújtásnyira arató haláltól, ugyanakkor eltelve természet adta adottságától, az általa megjósolt világvégekor, ám most vibráló, rettenetlő izzó sikolyok, fenyegető hangok zaklatnak a sötétből rád csapva, az éjszaka megbolygatott darázs-félszékéből előröppenve mérgezett fullánkokkal döfnek beléd, míg a tenni akarás benuultságának káosszal telített köde telepszik izmaidra, nehéz, lucskos hó-pelyhekként borítja be gondolataidat a pillanatban, mikor az ébredés egzekútora a természetes színek vakító valóságába penderít könnyörtelen mozdulattal, szeretőd párnaölelének hattyútollas trónusáról vet választható lehetőségeid szűkülő torkú, gránitfalú torkába, erőtlenül, ártatlanul behunyorítasz a fénybe, álmod habkönnyű, aranyfüsttel bevont uszálya után bámulva, ahogy a hideg hangok és fények iszapjába süllyedve egy pillanat alatt tűnik el szemed elől, s meglepő, váratlanul ért szembesülésedben a valósággal bárgyú, riadt pillantásokkal horkansz körbe, akár a vágóhíd vérszagától nyugtalan, remegő orrlyukú tulok, miközben kétségbeesetten azokat a mozaikdarabkákat keresed emlékezetedben, melyek a valóságnak megfelelő választ adnák furcsa helyzetekre, az ismerős szobára szeretnél emlékezni, hogy eszedbe jusson nyugovóra térted, minden valószínűség szerint léggöyökös, nagy levelű szobanövények bólogattak nyugtalan, szapora fújtatásodban, amikor leástad magad lidérces álmok csapdái rejtő, izzadságtól sárga huzatok közé, melyekbe merülve már földöntúli hatalmaknak vagy kiszolgáltatva, melyek álmod bárkájához szövik az apokaliptikus, szégyentelen kalandok felé repítő vitorlákat, s ármánykodásukra gyanakszol most is, hiszen szemed előtt felsejlik egy hatalmas, pókhálók fonalával bordázott szájpadrólású, ürességtől kongó terem, melyben sóhajod mind gyengébben, vak madárként verdes a falak közt, s azokat finoman elsimított habarcs borítja, s rájuk már csaknem mellmagasságig rajzolta fel szeszélyes mintáit a talajvíz, penészgombák szürke telepeivel jelölve elszíneződött felségterületét, rothadó szerves anyagok nyirkos dohszagát belelegezve azt hiszed, régen volt rablólovagok titkos kazamatáinak foglya vagy, éhhalálot véres tusájakor dögszagodra idesereglett patkányok lakmároznak majd elgyengült, üszkösödésnek indult, gennyes váladékokban fürdő testedből. Vakító fényű, mennyezetről lelógó izzó zavarja látásod, káprázó szemmel pislogsz magad elé, hogy hamarabb megszokd az erős fényt, s képtelenebbnél képtelenebb feltevéseket ötlesz ki, miközben e furcsa helyszínre és körülményekre keresel elfogadható magyarázatot, s testedet máris kiveri a varangyok higanyhűvös verítéke, mikor arra gondolsz, hogy talán saját lelked üres csarnokába cseppentél, fondorlatos csel balga áldozataként önnönmagadba ér az ébredés, s reménytelen rettenettel nézel sorod elé, mint az elővigyázatlan hazajáró lélek, melyet a temetőkapun kívül ér a hajnali kakaskukorékolás, s így örök nyugtalanságra kárhoztatik, s bár ezeket a lehetőségeket szabadgondolkodásod kizártnak tartja, végérvényes bizonyossággal nem tudod őket elhessegetni magadtól, gyanítod, bonyolult lélektani összefüggések hálójába gubancolódtál, melytől, mint lidércnyomásos álomtól mihamarabb menekülni szándékozol, hitetlenkedve törölöd meg szemed, hunyorítva körbesandítasz, pupilládat ingerli a csupasz fal mézsfhérsége, s nem akarsz hinni ujjhegyeid érzékenységének, mikor azok testmeleg dunyha helyett hűvös, súrolóporoktól büzlő padlót érintenek,

világosan ki tudod tapogatni a kockák kicsorbult széleinek piszokkal feltöltődött hézagait, míg tétován üldögélve, lehajtott fejjel riasztó gondolatokkal viaskodsz, melyekből, bármennyire logikusan is okoskodsz, s próbálsz kizárni az eleve rossz szándékot feltételező lehetőségeket, mindegyre arra a végkövetkeztetésre jutsz, hogy egész lényed életveszélyes fenyegetettségnek van kitéve, sőtét erők űzik veled tisztességtelen játékkukat a kőpadlójú, meszelt falú teremben, mely puritán kultikus szentélyhez hasonlít, s csak árnyékok megnyúlt, groteszk kontúrját láthatod elterpeszkedve a padlón, felkapaszkodva a falra, akár egy élősködő indás növény, s ahogy elmélyülten tanulmányozod a körvonalak élességét, hirtelen úgy véled, egy rémséges kéméra vicсорít rád vissza, röpké pillanatra világosan felfedezheted az oroszlánfejet formázó árnyakat, az eltorzult, szélesre tátott pofát, a lándzsa alakú viperafejet, mely nem más, mint öklöd, immár megnyugodva mozgatod tagjaid, figyelve árnyékok ideoda hajlását csodálatos lények egész armádiáját fedezed fel, melyek hullámozó, fenyegető tömege egyre nagyobb nyugtalanságot kelt benned, lázas fantáziád mind visszataszítóbb torzszülötteket ismer fel a fal fekete foltjában, mely mágikus erővel vonzza tekinteted, mígnem egyre növekvő rettenettel tudatosítod, hogy elég az egész szemfényvesztésből, el kell fordítanod a fejed, meg kell szabadulnod a kényszerképzetektől, de mielőtt még észbe kaphatnál, hatalmas tüsszentés rázza meg tested, minden valószínűség szerint a hűvös kővön való ücsörgés eredménye, s a légcsővedről leszakadt slejm undorító sikamlósságát érzed nyelved alatt, már-már kiköpnéd, de meggondolod magad, nem akarsz primitív ember módjára szem előtt lévő helyre rondítani, éppen felállnál, hogy a legtávolabbi, legsötétebbnek hitt sarok felé indulj, egyben magyarázatot is keresve a veled történt megfejthetetlen rejtélyek sorára, abszurd helyzetedből kiutat keresve, mikor árnyék vetődik arcodra, s a megkezdett mozdulat lendülete a váratlan eseménytől szánalmasan megtörik. Megszepelve, csalódottan visszazöttyensz a kőpadlóra, önkéntelenül is visszacsusszansz arra a helyre, ahol eddig is ültél, hiszen innen elmozdulva történt ez a nem várt fordulat, ráadásul valószínűleg a kő még langyosan megőrizte tested melegét, melyhez ragaszkodsz, mintha további felfázástól vagy aranyértől tartanál, s riadt, kimeredt szemmel bámulsz a fölötted álló alakra, az arcodra vetülő árnyék tulajdonosára, szinte lélegzedet is elakad, ahogy vizslaszemekkel fürkészed, minden porcikájában az ellenséges magatartás izzó paraszát képzelve el, annak ellenére, hogy csak a meztelen vilánykörtétől élesen megvilágított törzs sziluettjét láthatod, mivel az hátulról kapja a fényt, ám a körvonalak között, a mindent egybeolvasztó feketeségben, akár egy pincejáróban a síkos, korhadt lépcsők mögött leviatánokat, békákat, százfejú áspisokat, mérges váladékú meztelen csigákat sejtessz, váród a pokoltornáci, pislákoló lidércfények csalogató táncát, mely elandalítva, kacagva lökne bele a tátongó, éjszagú ürbe, ellenben erőt veszél magadon, elhessegeted a baljós látomásokat, s az alakját tanulmányozod, mely kétségtelenül emberi formát sejtet, majd tüzetesebben azt a helyet, ahová a fejt gondolod, de a vakító izzó miatt csak egy nagy fényességet látsz, ugyanis a fény forrása éppen a koponyája mögött van, tüzes glóriát mint kupolát borítva köpönyegként rá, ki így hihetetlenül hasonlatossá válik gyermekkorodban rettegve félt, fejtelten kísértetekhez, kiknek gonoszság szövi át minden tettét, s kiszolgáltatva magad bűbájós hókuszpókuszoknak, megbabonázva várod, hogy kilépjen a lámpafény bűvös köréből, valóban a hóna alatt pillantsd meg hosszú századok csúfította, hóhérbárd roncsolta fejét. Lassabban porladniak el a percek, mint a sziklák, lassabban, mint ahogy a pórusaidból a veríték kezd előszivárogni, de eltökéled magadban,

hogy nem mozdulsz, míg életjelet nem ad magáról, lelked mélyén szeretnéd, ha halottnak hinne, bár feltételezhető, mozdulatait hasonló mimikri dermeszti, éppúgy meg van rémülve, mint te. Idővel egyre nagyobb mértékben kezd zavarni a szájjüregben tartogatott nyáltól felhígult köpeted, melyet előtte nem mersz kiköpni, hiszen ez pallérozatlan viselkedésre vallana, ráadásul félreérthetné tettet, sértő, megvetésről árulkodó szándékot fedezne fel benne, megdühödve vitathatatlanul jogos magyarázatot követelne, de inkább elképzelted, hogy szó nélkül tetteles elégtételt venne, így a bonyodalmak elkerülése végett arról is lemondasz, hogy felállva, valamelyik homályos sarokban könnyíts magadon, úgy érzed, mozdulataid után várhatóan beláthatatlan kimenetelű, boszorkányos események fognak újra lejátszódni a teremben, varázspálcás ceremóniamesterük itt áll előtted, szemed meresztgetve igyekezeted ellenére is csak barna cipőit tudod megkülönböztetni lábszárainak koromfekete hasábjaitól, ahogy a sípcsontra simuló nadrágszárak közötti tenyérynyi nyíláson beszüremlik a fény, láthatod még vékony cipőfűzőinek alumíniumvégeit, tudniillik a csomókat és masnikat eltakarják előled a lábfej felső részét petyhüdtlen takaró, élesre vasalt nadrágszárak, ezért a kőpadlón nyugvó, lekopott orrú cipőt nézegeted, a sárfoltos, furnérbarna bőrt, melyhez hasonló színűt talán katonákon láthattál valaha, s ahogy a pizkosszürke talp peremére téved szemed, magad sem tudod, miért, egy régen elfelejtett Salamander-ragasztó reklámszövege jut az eszedbe, közvetlenül utána a kövek között sikló, sárga foltos hulló képét látod, de megfeszülten összpontosítasz, nehogy elkalandozzon figyelmed, így felkészületlenül érhetne alattomos támadása, mindamelllett ki tudhatja, talán még a gondolatolvasás képességével is rendelkezik, s ha történetesen éppen akkor tartaná kedve pillantást vetni gondolataid kusza világába, mikor valamilyen haszontalan, szégyellni való jelenség foglalkoztat, vagy azon töprengsz, hova kerültél, kiféle-miféle alak tornyosodik fölötted, csak lekezelően nevetne bárdolatlan tévelygéseden, menthetetlenül átlátna gyermeked, burkában holt kísérleteden, mely arra irányul, hogy a titkok kulcsát megleld, s lesújtó, rád nézve egyáltalán nem hízogó végkövetkeztetésre fog jutni, melynek kialakításában bátortalan sóhajoddal aligha fogod befolyásolni. Nyelvtani szempontból gondosan megformált, magadban jó párszor elismételt, neki címzett kérdés kívánczok nyelvedre, melyre a válasz sok felvilágosítással szolgálhatna, de hatalmába kerít a régen nem tapasztalt, iskolás éveidre emlékeztető lámpaláz, gyomrod görcsbe rándul, ahogy mind sürgetőbbnek érzed, hogy hangod hallasd, úgy érzed, ez a soha vissza nem térő alkalom kérdéseid feltevésére, ezután már tárgytalanná válik az egész, visszatérve rá szentségtörést követnél el, megzavarnád az események aprólékosan konstruált menetét, hirtelen az az érzésed támad, hogy a nagy jelentőségűnek, életbevágóan fontosnak tartott kérdéseid valójában elenyésző apróságokat ölelnek fel, melyekre a válasz nem ismerete csak szüklátókörségedről tanúskodna, tudatlanságod bizonyítékává válna, ezért inkább magadba fojtod kíváncsiságodat, visszanyeled türemkedő kérdéseid, azzal vigasztalva magad, hogy a fogaid között szűrőgetett kotyvalék miatt szólni sem tudnál, csak gurgulázó, artikulálatlan hangokat adnál ki, ami miatt a legjobb esetben is bolondnak nézne, bár meglehet, hogy ebből a megbélyegzésből nem hátrányod, inkább előnyöd származna, hiszen nyilván letesz majd róla, hogy látva beszámíthatatlanságod, bármit is kezdjen veled. Érzed, ahogy mindinkább eluralkodik rajtad a misztikus félelem, sejtjeid titkos magjai lüktetésbe kezdenek, furcsa, ritkán tapasztalt zibongó vibrálás bújik rostjaid közé, pedig még az is felmerül benned, hogy feltételezhetően egy ügyesen dekorált bábbal találtad magad szemben,

tudtodon kívül valaki ostoba tréfát üzve veled, ügyesen álcázott kémlelőlyukon keresztül könyvek között megöregedett, szakállas professzorként figyelni gondterhelt arccal félszeg viselkedésed, vagy ellenkezőleg, alig tud megbirkózni a rá-rátörő kacagással, mely esetleg leleplezhetné őt, majd mikor megelégtelte szenvedésed, felpatint egy rejtekajtót, s betoppan a terembe, kezében lobogtatva a lélektani vizsgálat elégtelenre kiállított bizonyítványát, melyet a szádban kotyvadó slejmi miatt megköszönni sem fogsz tudni, és máris a tarkódon érzed a kísérletet vezető tudor szűrős tekintetét, ahogy tévedhetetlen diagnózist állít fel megfajthetetlennek hitt lelkedről, világosan rámutatva annak fogyatékoságaira, deformáltságára, s minden idegszálad azt súgja, hogy meg kell fordulnod, farkasszemet kell nézned vele, félreérthetetlenül a tudtára adva, hogy minden csalafintasága ellenére rájöttél szándékára, melynek kudarcát szavakban is tudomására hozhatnád, csak előbb markodat észrevétlenül szád elé kéne emeled, hogy beleengedhesd nyálad, s utána nem feltűnő, lassú mozdulatokkal kellene szétkenned a padlón, miközben folyvást belesomolyognál a megfigyelésbe, kivillantva fogaidat végre felállhatnál, barátságosan megpaskolhatnád a báb kitömött vállát, miközben hallgatnád a veled megejtett kísérlet célját. De mégis, számodra is megmagyarázhatatlan okból kifolyólag, bármennyire is ég benned a megfordulás kényszerítő ereje, mozdulatlanra dermedve fülelsz, azzal áztatva magad, hogy így is leleplezheted az orvfészkéből rád leselkedőt, ám hosszú percek elmúltával, míg magadban a végtelen számsort morzsolod olvasóként jobb elfoglaltság híján, izmaid lankadni kezdenek a megerőltető, merev tartástól, belátod tétova várakozásod hiábavalóságát, arra a következtetésre jutsz, hogy a megfigyelés belátható időn belül nem ér majd véget, óvatos mozdulattal árnyékolod be tenyered élével szemgödörödet, hogy ne kelljen hunyorognod a pupilládba nyilalló éles fénytől, homlokodon mély barázdákba redőzik a bőr, miközben másik karod a padlóhoz alig érintve magad mögé húzod, új, kényelmesebb támaszt keresve tested áthelyezett súlypontjának, hirtelen megriadsz, indokolatlan merészségnek tűnik izgágaságod, mely a felfedezni vágyásból fakad, s újszerű, be nem határolható érzés uralkodik el rajtad, legyőzve eddigi visszahúzódságodat, de pár pillanat múlva, mikor szemed hozzászokott a fényhez, s megritkultak a szemhéjad belsején egymást szédületes gyorsasággal kergető, szírványszínű karikák, bosszankodva fedezed fel, hogy nem láthatod a szemét, melyből gyerekjáték lenne megállapítani, hogy hús-vér lényel állsz-e szemben, vagy bábbal, ennek ellenére fokozott, fárasztó figyelemmel kezded vizsgálni a fényözönben tobzódó fejének feltételezett helyét, mígnem a káprázat délibábos szétszórt-sága ölelkezve képzeleted csapodár játékosságával, becsapva érzékszerveidet, egy mindent felülmúló szemet láttat veled a napkorongként vibráló tűzgolyóbis helyén, hasonlatosat azokhoz, melyeket huszadrangú falusi mázolóknak festenek az oltár szentélyének dongájára, rikító lángcsóvával, s látómeződet betölti gyerekkorod falusi temploma, ahova hetente egyszer nagyanyáddal csigalassú, nehézkes léptekkel elementél, s míg rövid, semmitmondó válaszokat osztogattál ostobának tartott kérdéseire, szemed a hámló vakolatszigetek alól szomorúan a világra bámuló, fakó téglákon nyugtattad, szerettél a szüette, kopott karzatra felmenni, ahol minden egyes lépcsőfok fájdalmasan felnyögött alattad, mint egy megkínzott vértanú, s beszöktél a mindig huzatos toronyfeljáróba is, de továbbmenni nem mertél, ugyanis féltél a vastag hangú, örökké részeg kántor haragjától, de letekintve a hajóra, láhattad a morcos apostolok portól megfeketedett, pókhálókba gubancolódtott testét, a színüket vesztett, posztókba bugyolált szüzeket és aprószenteket a maguk távolba vesző gondolataiba

merülve, ügyet sem vetve az apszis feletti napszíta, mustársárga, egyenlő szárú háromszög alakra festett szemre, mely méltóságteljesen, akár egy kibontott zászlójú, latin vitorlás hercegi gálya lebegett a tömjénfüst gomolygó örvényein a gyülekezet felett, uralva a kórus hamis kánonjával betöltött teret, de még végig sem gondolható mindezt, orrodban fel sem fedezheted az énekeskönyvek cserzett bőrfedelének illatát, meg sem hallhatod a nagy fülű ministránsgyerekek élénk csengettyűszóját, homlokodon nem is érezheted a szenteltvíz hűvösségét, mikor a pillanat tört része alatt az eddig látott hatalmas szem helyett sok ezer apró szemgolyó szegeződik rád a fantazmagóriás káprázatban, újfent tűzkarikák gördülnek örült táncba látómeződben, hiába nézel a terem egyik sejtelmesen homályos zugába, hogy pihentesd egyre fásultabb, ólompalástba burkolózott szemhéjad, s visszanezve meglepődve tapasztalod, hogy minden kétséget kizáróan ennek a szörnyű látványnak már többször a részese voltál, olyannyira biztos vagy ebben, hogy a paramnézist kizárva tűzbe tennéd érte a kezéd, és csak hosszas gondolkodás után jössz rá, hogy régi tanulmányaiddal összefüggő laboratóriumi vizsgálódásaid tárgyát képező pókok, szitakötők s egyéb összetett szemű ízeltlábúak bámultak lelkedbe az optikai lencsét rejtő görcsös tárgylemezéről, csak hogy most nem adatik meg az a jótékony, egyszerű mozdulat, mellyel elránthatnád fejed az okulár fölül, így hunyorogva a szemed előtt összerosódott reális és vélt valóság elválasztására tett kísérleted meddőségétől, olyan kérdésekről tanakodsz magadban, amelyekről tudod, hogy megválaszolásukra a legkisebb esélyed sincs. Egyre bizonyosabb vagy benne, hogy okkultikus tudományok realitásérzékedre veszélyes csapdájába csöppentél, összecúszott, egymást átfedő régiókban tetten nem érhető énjeid immár végleg áttörték sejtjeid plazmafalát, levette anyagiságuk bilincseit, láthatatlan, terjeszkedő fantomként lelked mindaddig rejtett tanyájának felkutatására indulnak, vagy valószínűbb, hogy már meg is találták azt, a gnómot, aki itt tornyosul előtted, ő az, aki átveszi cselekedeteid irányítását, mikor kellő mennyiségű alkoholt fogyasztottál ahhoz, hogy kicsalogasd oroszlánbarlangjából, felébredtve megmozdul, mint Löw rabbi Góleme, miután a szájába dugták a bűvös cédulát, törve-zúzva átgázol mindenben, majd kijózanodva kispolgári kéztördelemmel szégyenkezel tetteid sorozatán, melyek egyre kényelmetlenebbekké válnak számodra, s kilátásaid számbavételéig jutsz el mihaszna fejtegetésedben, mikor egy egészen aprót mozdul, éppen csak annyicskát, hogy észrevedd, megbizonyosodj önállóságáról, szemmeddel érzékelhesd az apró változást, visszapörögj a valós világ mágnessel vonzó erejű mezejére, ráébredhess, hogy mindvégig akaratomtól független volt a történet, az egész egyfajta jelzésnek vélheted, nyilvánvalóan elunta a várakozást, talán az ácsorgástól elzsibbadt tagjait akarja megmozgatni, újra vérrel telíti izmait átszövő ereit, s feszült, néma figyelésed alatt újra abszurd hipotézist kreálsz, mely előbbi gondolatmeneted alapjából építkezik, feltételezi, hogy csak az események tere közös számotokra, a polarizáció véletlen beesési szöge teszi lehetővé, hogy a párhuzamos világ e helyen tartózkodó lakóját láthatod, élvezheted, hogy egy érzékelhetetlen dimenzió cselekvésvilágába kapsz bepillantást, s csak most kezded igazán sajnálni, hogy hiányosak metafizikai ismereteid, ugyanis azok birtokában könnyen kiszámítható megpróbáltatások vagy reakciók elé néznél, bár elképzelhető, hogy jobb is tudatlanságod védőburája, hiszen bizonytalan sorsod némi bizakodással tölthetne el, s már-már szeretnéd kipróbálni, hogy bátran előreindulva keresztülhatolhatnál-e rajta anélkül, hogy egyetlen atomjába ütköznél, de mikorra végre nagyot köpnél a megkönnyebülés sóhajával, egy félfordulatot tesz, s fülsértően hangosan hallod a kőpadlón ser-

cenő cipőtálpak hangját. Néhány rugalmas, elcsigázottságra a legkevésbé sem valló lépéssel kilép a fénykupolából, mely eddig eltakarta vizsla pillantásaid elől, elfordul tőled, mintha szemérme tiltakozna valamelyik szégyellni való testrésze miatt, összevonod szemöldököd, hunyorogsz, mégis elvakít a villanyégőben raboskodó izzószál, lecsukod szemhéjad, de a wolframszálacska bíborszín lenyomata villámszerűen cikcakkos alakjainak tucatnyi változata villog látómeződben, míg kényelmes léptekkel egy fal mellett álló asztalhoz sétál, amelyet nagy meglepetésedre csak most veszel észre, hogy szemed újra megszabadítottad az erős fény szikrázó fehér hályogától, ennek ellenére elbizonytalanít, hogy mindeddig miért nem fedezted fel, hiszen úgy rémlik, alaposan körülnéztél a teremben, s alig hallhatóan sóhajtasz, mikor arra gondolsz, vajon még hányféle meglepetés vár rád, hány megpróbáltatást kell még legyőznöd. Először nézed végig az alakját, melyen nem találsz semmi rendkívülit, egyetlen futó pillantással felméred fizikumát, máris szégyenkezve kell beismerned, ha netán verekedésre kerülne sor köztetek, egészen biztosan alulmaradnál, elképzelhető viszont, hogy csak szürke ballonkabátja teszi vállasabbá, mindez mégis elég elrettentéssel szolgál ahhoz, hogy még tanácstalanabbá válj, végleg elbizonytalanodsz, nem tudod, mi történjék a szájuregedben már kényelmetlen mennyiségűre duzzadt slejmes nyállal, félsz, hogy kellő magyarázat híján szokatlan mimikád gúnyos provokációnak hat, vagy éppen ellenkezőleg, kacagása kényszerítene kellemetlen helyzetbe, amely miatt szemrehányást sem tehetnél neki, hiszen ezzel kiszámíthatatlan folyamatot indítanál el, ezért végül úgy döntesz, kivárod a megfelelő pillanatot, mikor hátat fordítva neked, valamiféle elfoglaltság osztja meg figyelmét, s birkatürellemmel vársz, biztosra akarsz menni, nehogy át kelljen élned a leleplezés szégyenteljes következményeit, a megalázó, becsmérlő pillantásokat. Igazolást keresel önmagad előtt félelmedre, mely a köveztetre szorít, úgy gondolod, ha eddig nem mozdultál meg, most már illetlenség lenne, hiszen ha ilyen hosszú ideig elodáztad a bemutatkozás protokollját, valószínűleg megbékélt azzal a tudattal, hogy nem akarsz megismernedni vele, lehetséges, ő sem szándékozik köszönteni téged, céljainak nagyon is megfelel a köztetek fennálló viszony, váratlan kezdeményezésed zavarba ejtené, mely zavar fakadhatna abból is, hogy azt sem tudod, miképpen köszöntsd, ugyanis elvesztetted időérzéked, sejtelmed sincs, milyen napszak van, hány óra, s ha köszöntéseddel melléfognál, bolondnak nézhetne, más köszönési mód pedig az indokolatlan bizalmaskodás gyanújába keverhetne, s a percek múlásával szándékoztól mind távolabb tántorítanak mozdulatai, arcán barbár, ellenséges vonásokat veszel észre, ráncai elmélyülnek, mintha egy fölösleges kolonc lennél számára, melytől a legokosabb megszabadulni, s minden mozdulatát figyelemmel kísérve várod, hogy éberséged kijátszva gyöngyház nyelvű, kétélű tört rántson elő, melyet, időt sem hagyva, hogy a halálra felkészülhess, máris a bordáid közé fog vágni mesterszúrással, s még fohász sem hagyhatja el ajkad, míg a penge letről felfelé hatolva szíved pitvarába érne, fényesre glancolt, borzalmasat dörrenő revolverre számítás, melyet a bő kabát valamelyik zsebéből kapna elő máris tüzelve vele, s talán még beleszagolhatnál a csípős puskaporfüstbe, mielőtt az örült fájdalomtól fetrengve eszedet nem venné meleg, ragacsos véred tapintása, ám rejtélyes jelekből következtetve úgy érzed, mégsem halhatsz meg ilyen brutális módon, egy kis biztonságérzetet ad a tudat, hogy ólmosbottal vagy tenyérbe simuló bokszerrel nem végezhet veled, hiszen ahhoz túl nagy a távolság köztetek, különben is lett volna rá alkalmá, mikor közvetlenül fölötted állt, így kissé megnyugodva az asztalt veszed jobban szemügyre, amely mellett áll, de elég egyetlen felületet

pillantást vetned a sebtében összeszegelt asztalosmunkára, megállapíthatod, hogy teljesen hétköznapi tárgy, melyet jobb ízlésű ember evésre sem használna, hiszen egyszerű, durva vonalai azt engedik feltételezni, hogy nem is szakember készítette, a festék főként a sarkairól és lábairól volt leverve, mintha számtalan költözködés tanúja lenne, elgörbült, régen gyalult deszkáin kemény, bütykös csomók mutatták elkínzott hátukat, s az asztallapon felgöngyölt vörös és fekete posztót veszel észre, néhány véget gúlában egymásra tornyozva, akár egy rőfösületben. Következő mozdulatát várod, s elszorul a torkod, ahogy mélyen a zsebébe nyúlva az anyag zizegését hallod, mást el sem tudsz képzelni, mint azt, hogy valamilyen gyilkolásra alkalmas szerszámot vegyen ki, lehunyod a szemed, agyadban, úgy érzed, átsuhan a szörnyű felismerés, hogy ez a vég, ezután a tompa, sötét üresség jön, halott tested bomlásnak indul, bonyolult, akaratodtól független, általad megfigyelhetetlen kémiai reakcióknak adják át helyüket a gondolatok és reflexiók, s fájdalomad görcseit oldja a látvány, mikor fehér, szögletes kézfejében rágott végű, ügyetlenül kifaragott zöld ceruzát pillantasz meg, meglep a leplezetlen zavar az arcán, miközben kelletlenül forgatja ujjai között a rudacsát, akár egy játékszert, mintha újdonsült hatalmának fortélyait próbálgatná a varázsvesszővel, mesebirodalmak csodálatos teremtményeivel tölti meg a termet, mely kacsalábon fog forogni, aranyszőrű táltoson fogsz repülni hetvenhét fejű, tűzokádó sárkányokkal hadakozva, ugyanakkor az is lehet, hogy nyomorult varanggyá változtat, s időtlen időkig aszalódhatsz, míg valaki feloldoz. Szembeötlőek bizonytalan mozdulatai, mintha nem lenne biztos abban, hogy valóban ez-e a legmegfelelőbb tartása az írószerszámnak, úgy tesz, mintha a súlyát latolgatná, nehezezné, vagy éppen ellenkezőleg, túlságosan könnyűnek találná, elmélyült arccal forgatja, általad nem látott, titokzatos jeleket böngészve, a gyártási kódokat meg a grafit keménységét jelölő betűket vizsgálgatva, hátha valamilyen furfangosságra akadhat, végül egészen távol tartja magától, messziről nézi, talán a kézfeje és a rudacska közti összhangot vizsgálja, a ceruzába az öregség apró, pikkelyszerű árkokat vésett, s mintha mindez a patináját emelné, olyanná válik az egyszerű eszköz, akár valamilyen ritka ékszer. Végül az alig arasznyi írónt két végénél tartva teljesen feléd fordul, talán be akar vonni ebbe a kiismerhetetlen játékba, esetleg egyszerűen csak hatalmát próbálgatja, hiszen arcán olyan méltóságteljes pátosz jelenik meg, hogy az megegyezik a tudatodba befészkelődött, elképzelt középkori bírák magatartásával, kik halálos ítélet hozatalakor pálcát törtek a bűnös lelkek felett, s már látod is őt inkvizítoresuhában, kínzószerszámokat méregetve, kövér, ékköves pecsétgyűrűs ujjait, ahogy egy pillanatra megfeszülnek rajtuk a puffedt izmok, s máris hallod a ceruza grafitbélését rejtő fa recsenését, a hangja visszaröppent elkalandozott gondolataidtól, mint akit szemmel vertek, úgy bámulsz a kettétört fadarab hegyesen meredező csonkjaira, az idegen szemében csillogó, gonosz fény csillan meg, mellyel szinte szürcsöli pillantásaidat, hogy kiolvashassa belőlük iszonyod nagyságát, s úgy tetszett, mintha csak az utolsó pillanatban gondolta volna meg magát, hogy valamicskével melléd célozzon, mikor a jobb kezében tartott csonkot feléd dobta, bár a fénytől nem láthattad a ceruza ívét, így csak a koppanás alapján tudtad elképzelni, milyen messzire is eshetett tőled, hirtelen úgy tetszett, mintha nem is a fadarabkát, hanem apró csontocskát hajított volna el, mely a kőpadlón görögve éppen a hátad mögött örömmükben csahol, rövid szőrű véredek előtt állt meg, melyek szaporán lihegve, hűséges, rimánkodó szemekkel néztek rá, tőle várva a széttépésre szánt újabb áldozatot. A farkcsóválós halk nyüsztés suttogássá válik, látod, amint a lángvörös posztó leomlik a végről, eltakar-

va a szürke kváderkockákat, mint az égalj napnyugtakor, a ráncok akár a felhőfoslányok vetnek árnyékot, hullámozó, változó víztükörhöz hasonló, fortyogó, bíbormozatoktól hemzsegő tengeröbölhöz, s örvények szilaj, tajtékozó forgatagának mennydörgő szétzúzóadását várod az éles korallszirtek zátonyán, de csak a posztó szakadását hallod, megborzongsz a gondolattól, mintha bőröd fejtenék le húsdról életlen szikével, s a rojtos szélű hasadást nézve úgy tűnik, a szálak kettétépett polipcsápjai benn és tehetetlenül lógnak, akár az elszakított szeretők ölelő karjai. Fémes zörej üti meg füled, látod, amint az asztal alól rozsdafoltos, fénytelen bádogdobozt görget elő, horpadt testű, pókhálós hengert, melyet tüzetesen szemlél, mintha valamit keresne rajta, majd nadrágja élet kissé meghúzza, nehogy kitérdepelje, mikor leguggol, s a ceruzacsonkkal hozzálát, hogy felfeszítse a bádogfedelelet, de a csonk valószínűleg nem fért a dekli és a karima közé, ezért fordít egyet a dobozon, láthatóvá válik előtted görbén felenyvezett címkéje, melyen az apró betűs írást nem tudod elolvasni a nagy távolság miatt, mégis úgy gondolod, csakis egy festékesdoboz lehet, hiszen eleget láthattál ilyet, ráadásul figyelmesen szemlélve az oldalát, régen száradt festéksorgásokat láthatsz a csillogását vesztett felületen, kutatva az arcát figyeled, talán mimikájától vársz egy áruló jelet, mely megerősíthetne feltevésed helytállóságában, a keskenyre húzott szemhéjat figyelve rosszálló fejcsóválásra figyelsz fel, melyet indokol a bádogfödő makacssága, s miközben arcát erőlködés torzítja el, ajkait a türelmetlenség és a megfeszített izmok keményítik meg, felajzva várod a ceruzacsonk újabb recsegnését, ahogy végighasad a fája, vagy csak a hegye törik le, ám úgy látszik, ő is számít erre, két kézzel ragadja meg a dobozt, s peremének szélét tartva a padlóhoz ütögeti azt, feltehetően azért, hogy a megszáradt festék felpattogozzon a fedélről, a művelet gondos vizsgálódás követi, nagy szakértelemmel illeszti be a résbe a csonkot, látván megfontoltságát már-már arra gondolhatsz, hogy nem is festéket rejt a doboz, hanem csodálatos kincseket, vert ezüst érmeket, bélyegritkaságokat, pénzkötegeket, tűzopálok öklömnyi példányait, ám amikor sikerül neki a ceruzával egy részt felfeszíteni, s a résbe bezúdul a levegő, a rozsdától majdnem lyukas dekli könnyedén leválik, s ahogy a doboz mellé teszi, bizonyosságot nyersz a fekete festéknyomok alapján, melyek csillognak a lámpafényben, mintha lakkozott ásványok lennének, ami kétséget kizáróan bizonyítja a tartalom olajfesték voltát, s ezt megerősíteni látszik a dobozból kiszökő szag is, az acetonos oldószer kellemetlen bűze, s hogy a festék csaknem beleszáradt már a dobozba, arról az árulkodik, hogy az írőndarabkával csaknem könyökig elmerülve a hengerben, az idegen szapora mozdulatokkal vágja, vési a tetjét, akár a jégpáncélt, mélyen átfúrva azt, a még folyékony festékhez szeretne jutni. Láttam az öröm mosolyát átsuhanni arcán, mikor a csorgó, használható réteghez ért, s gyorsan, mintha attól tartana, hogy hamar megszárad a csillogó folyadék, sietve kisimította a vásznat, egyértelművé téve, hogy arra kíván festeni, s bár kicsit csodálkoztam, hogy semmiféle hígítószerrel nem láttam nála, ügyetlen alkalmi mázolóknak hittem, ahogyan rátérdepelt az anyagra, a festékesdobozt a keze ügyébe állította, ingujját a jobb karján feltúrta, de az engedetlen anyag minduntalan visszacsúszott, csak néhány pillanatig engedte látnom szőrös karját, amely a kabátujjal együtt hamarosan festékes lett, ugyanis a ceruzacsonkot úgy pödörgette az ujjai között, ahogy más a cigarettaszálban szokta a dohányt fellazítani, vagy még inkább csordultig telt mézes kiskanállal játszadozik így az ember, hogy le ne cseppenjen, várva, hogy a mézszál egészen vékony legyen, mint az izzó, nyújtott arany, s hirtelen mozdulattal csapott le a csonkkal a vászonra, ekkor maszatolta össze magát, cseppet sem törődve ru-

házatával, igyekezett minél hamarabb szétdolgozni a festéket, a ceruzát, melynek végén úgy állt a ragacsos fekete kulimász, mint gyufaszálon a foszforfej, energikus, gyors kézjárással többször is végighúzta egy-egy szakaszon, ezért úgy tetszett, hogy csakis rajzolhat vagy festhet valamit, bár azt nemigen tudta elképzelni, mi ihlette meg ebben a sivár teremben, természetesen rajtad kívül, máris palástolatlan kíváncsisággal vártad portréd elkészültét, akaratlanul is bölcsnek és megfontoltnak próbáltál hatni, arcizmaid kissé behúztad, már amennyire ezt nyáladtól megtehetted, hogy szikár markánsságod jól érvényesüljön, széles járomcsontod, valamint magas homlokod megragadja, ha rád pillant, mikor vonásaidat összeveti a készülő művel, ám egyetlenegyszer sem nézett rád, mindvégig előregörnyedt hátának ívét láthattad csak, s tüzetesen vizsgálva kézmozdulatait, úgy találtad, hogy egy láthatatlan línéán mozog balról jobbra, szögletes, minduntalan megszakadó kézmozgása pedig azt engedte feltételezni, hogy betűket, még hozzá nyomtatott nagybetűket ír a szövetre, melyek valószínűleg egy szöveg részei. Furdaló kíváncsiságod ellenére illetlenségnek tartanád, ha felállnál, és odalépve hozzá elolvasnád az írást, hiszen pallérozatlanságra vallana, ha éppen most keresnéd vele a kapcsolatot, amikor nem jólneveltséged, hanem a szöveg megismerésére irányuló vágy hajt, másrészt nem tudhatod, nem akarja-e titokban tartani, nem gondolja-e úgy, hogy senki másra nem tartozik rajta kívül, s csak megnehezítelne indiszkréciód miatt, ezért legyűrve alantas vágyad, türelmesen ülve maradsz, kezének járásáról próbálsz leolvasni, vajon min dolgozhat, mégis néhány betűt kivéve a teljes bizonytalanságban tapogatózol, ráadásul ezeket olyan távol fedezted fel egymástól, hogy a köztük elhelyezkedő betűk ismerete nélkül eleve reménytelen vállalkozás lenne értelmes szót kihámozni belőlük. Tükön ülve, egyre fogyó türelemmel várod, hogy pontot tegyen műve végére, s bízol abban, miután kigyönyörködte magát benne, megszemlélheted azt. Először csak a vörös posztó hátoldalát láthatod, amikor azt két végénél fogva magasán a feje fölé emeli, mintha a száritást szeretné elősegíteni, s az anyagot a betűk sarkainál átütő festékvonalakat szemlélve semmit sem tudsz kezdeni a szöveg tükörírásos lenyomatával, aztán mégis, kíváncsiságod kielégítendő már-már nekigyürközől, mikor megindul feléd a posztóval, s önkéntelenül hátrahőkölsz, megmagyarázhatatlan okból kifolyólag felgyorsul a pulzusod, hullámokban önti el tested a forróság, attól félsz, hogy rád tapos, hiszen az anyagtól nem láthat, már majdnem felkiáltasz, nem törődve a szádban levő nyállal, hogy jelezd jelenléted, de mintha látna, közvetlenül előtted áll meg, arra sem méltat, hogy lenézzen rád, viszont hozzáérni nem mersz, pedig elég lenne kinyújtani valamelyik lábad, inkább magasra emeled fejed, meg akarod tudni, mihez is kezd fölötted a fekete betűkkel teleírt vörös posztóval, s míg szemmel tartod mozgólatait, megelégedéssel nyugtázod, hogy titkos vágyad teljesítéseként fellebbenti előtted a rejtélyt, miközben lábujjhegyre csimpaszkodik, s a kifeszített rongyot a falra simítja, ahonnan az, a legnagyobb meglepetésedre, nem esik le, annak ellenére, hogy előzőleg semmilyen szöveget vagy kampót nem láttál onnan kiállni, nem találsz más magyarázatot, mint hogy a posztó eleve ragasztós hátoldalú volt, viszont a fejtörést okozó talányt rögtön elfelejted, mihelyt elégedetten szemlélgetve művét pár lépést tesz hátrafelé, mintha munkája távolabbról szemlélve sokkal több lelki gyönyört nyújtana, ezzel mit sem törődve műértők töprengő tudálékosságát erőlteted arcodra, noha az első pillanattól fogva tudtad, bármilyen hosszú ideig is szemlélgethetnéd a szöveget, megfejtése meghaladja képességeidet, annak ellenére, hogy felfedezhetsz a latin ábécé nyomtatott mássalhangzóiból néhányat, a szöveg zömét alkotó jelek az arab szá-

mok kifecamított, groteszk tükörképére hasonlítanak, tudomásod szerint leginkább a grúz betűkre, ellenben kellő alapossággal nem tudod megindokolni, miért éppen azokra, hiszen lehetnek kódolt szövegekhez használt titkosírás egyéni jelei is. Mire töprengő vizsgálódásod befejezed – melynek természetesen az égadta világon semmi épkézláb eredménye nem volt –, ráemeled tekinteted, tőle várva a megfejtés kulcsát, s ugyancsak meglepődsz, mikor már a következő transzparenst festve látod térdepelni, úgy gondolod, túlságosan belefeledkezteél töprengéseidbe, azért nem vetted észre, mikor újra munkához látott, de kötelességednek érzed, hogy valamire juss ezzel az írással, ezért visszafordítod fejed, titokban abban bízol, hogy a következő felirat számodra is olvashatóan az előbbinek megfejtését fogja tartalmazni, addig taláalomra betűket helyettesítesz be az ismeretlen jelek helyébe, s noha eljárásod nélkülöz mindenfajta logikai rendszerességet, nem találsz egyetlen értelmes szót sem, ezért képzeletben a feje tetejére állítod a betűket, majd az első jelet levágod a többitől, azokat próbálsz összeilleszteni, önkényesen variálsz őket, de mivel párat kivéve mindegyik mássalhangzó, még az általad ismert idegen nyelvekben sem találsz hangzásban hozzájuk hasonlót, így fáradozásod és találékonyosságod hiábavaló, ám nem tudsz megbékélni a tudattal, hogy hiányos ismereteid miatt hiúsul meg a kapcsolatfelvétel közötté és köztéd, megpróbálsz desifrálni a szöveget, ritmikáját keresed, a szótaghatárokat kutatod, a leggyakrabban használt jeleket, a legjellemzőbb jelpárosítást, melyet nyelvedre ültetsz át, törvényszerűségek között válogatsz, s csak nagy sokára jut eszedbe hatalmas tévedésed, miszerint módszered csak abban az esetben lehet eredményes, ha a szövegben is anyanyelved grammatikai szabályai érvényesülnek, mely tény viszont az írás ismeretében szinte kizárható, amennyiben viszont igaz lenne, akkor bármikor megszólíthatnád, s neki, mint nyelved használójának meg kellene értenie beszéded. Elveted ezt a kínálózó változatot, lehetetlenségnek tartva megvalósítását, hiszen a világ bármelyik nyelvén írhatták a szöveget, viszont eszedbe jut egy régi nyár, amikor az apáddal egy elhagyatott temető borostyánnal befutott sírjai között valamelyik régen elhunyt ösödöt kerestétek, s apád a temetőszentelésnek emléket állító latin feliratos kőkeresztnél megállva megtanított, hogyan kell összeolvasnod a márványtábla szövegéből a látszólag véletlenszerűen nagyobbra sikerült betűket, számértékük alapján összeadogatnod, mely alapján minden hókuszpókusz nélkül megtudhatod az emelés évét, így, mintegy próbaszerűen, most is összeadogatod a sokszor látott, latinostól ható jeleket, ám végösszegükkel nem tudsz mit kezdeni, semmilyen fontos eseményt nem tudsz az évszámhoz kapcsolni, igaz, eléggé ködbe vesző időkét idéztek fel, a kabalához s egyéb, számfejtéssel foglalkozó misztikus tudományokhoz mit sem értesz, azt hiszed, mindenre fény derül, mikor lépéseit hallod koppanni, kezében ugyanúgy feszül a posztó, mint az előbb, de rögtön szemet szúr, hogy ez fekete anyag, olyan, mint a ravatal bakacsinja, rád jellemző módon a betűk színére vagy kíváncsi, mikor a petyhüdtlen, ráncok árkaival lógó anyag elé ér, úgy tetszik, ezt ráragasztani készül, de meggondolva magát feléd oldalaz, topogó lépteit elől arrébb kell húzódnod, ha nem akarod, hogy rátaposson az ujjaidra, közben udvariatlan senkiháznak bélyegzed, aki nem ismeri az illem elemi szabályait, hiszen csak pár szavába vagy egy jóindulatú gesztusába kerülne, hogy készségesen továbbhúzódj, de így joggal érezheted, hogy kitért helyedről, fogadat szíva éppen annyicskát mozdulsz, amennyivel elkerülheted cipője talpát, morogva, persze összeszorított ajakkal, szeretnél olyannak látszani, mint egy megsebzett ragadozó, amelyhez nem tanácsos közel merészkedni, persze azért nem morogsz túl hangosan, talán attól félsz, ezzel felbő-

szítheted, meg sem fordul a fejedben, hogy esetleg felállj, nyújtózz egy nagyot, megkérdezve, hogy mik is valójában ezek az írások, melyeket hajlamos vagy úgy szemlélni, mintha egy ismeretlen vallás ceremóniájának tartozékai lennének, vagy egy idegen civilizáció üzenetei, melyek már önmagukban véve, érthetetlenül is tiszteletet parancsolóak, mint az azték oltárkövek sárkányfejes feliratai, még inkább az évszázados ortodox zsidó temetők mágikus jelekkel telerótt, mohától zöld, megbillent sírkövei, melyek, mint néma tanúk és túlélők, fáradtan az elvadult cserjék buja hajtásaira dőlnek ájtatosságot meg lenyűgöző döbbenetet csempészve szívedbe, hogy a látványtól alig tudsz szabadulni, misztikus erők kezdik áthatni belsődet, talán elfelejtett, porrá lett testek földből kilopózva, idők végtelenségéig észrevétlen megbújnak tested rejtett zugaiban, önzetlenül gyönyörködtető rácsodálkozásba merítik lelked, valahányszor visszagondolsz megbabonázó, enyésző szigeteikre. Végleg felhagysz mindennemű kísérletezéssel, mely megfejtéssel kecsegtet, tolakodónak érzed tapintatlan bámulásod, úgy gondolod, már ezzel is áthágsz egy ismeretlen, homályos eredetű tabut, melynek ugyan nem vagy tudatában, de rögtön elárulná járatlanságod és tudatlanságod, ezért a tér egy közömbös, üres pontját kezded el szemlélni, mintha kívülálló volnál, nemtörődömséget színlelsz, közben azért szemed sarkából figyeled, látod, ahogy az asztal sarkán ül, egykedvűen maga elé bámul, mereven a kőpadlót nézi, s egy pillanatra odasandítasz, tudatában annak, hogy valószínűleg semmi érdekeset nem veszel észre, ez csak a gondolataiba merült ember elszigetelődése a külvilág zavaró megnyilvánulásaitól, melyet legapróbb pissenésed is megzavarhat, ezért földre szegezed tekinteted, vizsgálódásod tárgya a kőpadló lesz, annak néhány pontján lecseppent festéknyomokon kívül semmit sem találsz, ami töprengésre készíthetne, s ekkor megtörténik az, amit szeretnél volna elkerülni, fejét felkapva rád pillantott, szemetek összevillant, s te ingerültséget véltél kiolvasni a hűvös, mákszemnyire húzott pupillákból, majd hirtelen felállt, lesimította kabátját, mintha láthatatlan morszák peregték volna rá, jobbjaival feltehetően a belső zsebébe nyúlt, egy lapos tárgyat kezdett el kifelé cibálni, mely elakadhatott két gomb között, ám ahelyett, hogy valamelyiket kigombolta volna, egyre erőszakosabban ráncigálta, mintha kivételének más módja nem létezne, s lassanként, ahogy húzta, egy könyvre ismertél. Mikor a könyv kiszabadult, nyugodtan megszemlélhetted bordó vászonkötését, felfedezhetted a piszoktól némiképp elszíneződött támláját, valószínűleg az előbbi rángatásban meggörcsült gerincét, s ahogy kinyitotta, elképzelted a fekete betűkkel sűrűn teleírt lapokat, melyeknek szürkés árnyalata lehetett, talán az árnyéktól vagy a portól, amely az idők folyamán ette be magát a gondolatok közé. Veled szemben ült az asztalon, ölében a kinyitott könyvvel, melybe belefúrta tekintetét, mohón követte szemével a sorokat, mintha utol akarta volna érni a szellemet, amely mondatról mondatra menekült előle a tudás és megismerés csodálatos kincseivel, egyre nagyobb kint okozva ostromozta, hogy tetten érje a rejtőzködő, gazdagságával incselkedő Pszichét, míg árgus szemekkel a könyv szerzője és címe után kutattál a fedélen, hiszen ezen adatok ismeretében világosan következtethetsz arra, vajon milyen nyelven íródott a mű, egyben felvilágosít arról is, milyen nyelven ért az idegen, továbbá behatárolhatná érdeklődési körét, melyhez esetleg érdemben hozzászólhatnál, megegyezhetnétek kedvenc írótokban, ajánlásokkal halmozhatnád el, s ő téged viszont, írói világképeket vitathatnátok meg, elmarasztaló vagy méltató ítéleteket mondhatnátok ki. Legnagyobb csalódásodra a címlapon csak két betűt láthatsz, s szemed meresztgetésével is csak azt tudod megállapítani, hogy a kemény borítón a táblába bepréselve két nyomtatott

B betű található, igaz, a második esetében ebben nem lehetsz biztos, mivel az aranyfesték ott, ahol a B alsó potrohát feltételezed, eléggé kikopott, így elképzelhető, hogy valójában P betű, de ez a részlet már teljességgel felesleges, hiszen valószínűleg a szerző monogramjáról van szó, s éppúgy lehet kiadóé vagy sorozaté is, ezért a könyv gerincén lapuló jeleket kezded keresni, ám azok jóval kopottabbak és kisebbek, mire mégis nekifohászoknál, mintha csak megsejtette volna szándékod, jobbának tenyérébe fekteti a kötetet, ellenben az is lehet, hogy tudomása sincs kíváncsiságod leplezett mesterkedéseiről, csupán a kényelmesebb olvasás miatt változtatott a fogásán, akaratlanul is megfosztva téged attól a lehetőségtől, hogy bármit is megtudj a könyvről. B. B. és B. P. monogramú írók nevéen töröd a fejed, jelentőségteljes komolysággal lovalod bele magad az egyszerű játékba, virtuóz szellemességgel tündökölsz önmagad előtt, éppúgy, mint régen mások szemében, mikor tudásoddal bámulatba ejtettél mindenkit, aki csak leült veled játszani, elismerő bólogatásokkal táplálták büszkeséged, mikor mindenkit térdre kényszerítettél, sarokba szorítottál, de te tudtad a legjobban, hogy ezek az összekuporgatott lexikális ismeretek fabatkát sem érnek, a lényeges dolgok megoldásának nem ez a nyitja, hiszen most is csak ülsz, bámulsz a semmibe ahelyett, hogy üstökön ragadnád az eseményeket, megkeresnéd a vezérfonalat, mely elvezetne a lényegig, melyre rábukkanva elmondhatnád: íme a valóság, ennek a rendszernek a valósága, melyet logikusan, lépésről lépésre felgöngyöltetem, tetten értem a mozzatórugóját, a csonttisztá, preparált lényegyet, ehelyett a homályban üldögélsz, igazi sztoikushoz méltóan viselkedsz, elégedett vagy, mert találhat vagy hét B. B. monogramú író, s úgy gondolod, egészen biztosan köztük van a könyv szerzője is, az eszedbe sem jut, hogy írhatta azt matematikus, botanikus, teológus vagy politikus is, egyáltalán bárki, akinek vezeték- és keresztnéve B-re kezdődik, s a biztosnak hitt megfejtés tudatában azt is elfelejtéd, hogy kiadó, sorozat is megbújhat a betűk mögött, hiszen ezzel következetlen logikád újabb parádés csődjét ismernéd be. Papírszakadás hangjaira riadsz fel, kissé kábultan, mintha narkotikus álomból ébredtél volna, azt látod, hogy egy dupla ívet tépett ki, valószínűleg az összefűzés közepéből, s a könyvet becsukva maga mellé fekteti az asztalra, úgy, hogy ezúttal sem láthatod a gerincre írt betűket, mintha szándékosan bosszantana, gyermek örömet lelne vívódásodban, csak azért sem ad támpontot, idegtépő nyugalommal hajtja szét a papírlapot, előtte azonban gondosan feljebb tűri kabátja festékfoltos ujját, mintha attól tartana, hogy az bepiszkíthatná az ívet, akár a bűvész, aki így ad biztosítékot a publikumnak, hogy semmiféle csalást nem követ el, a papiros alját ujjnyi szélességben behajtja, körmével többször lesimítja azt, majd letépi, a csíkot félreteszi, a papírlapot átlósan összehajtja, közben rád pillant, szemében hamiskás csillogás, mintegy sugallja, hogy most kell odafigyelni, most jön az igazi produkció, szemeddel rátapadsz kezére, pedig sejtéd, hogy csakis hajót vagy repülőgépet hajtogathat, hiszen csákonak kicsi lenne, elégedetten bölintasz, mikor felismered a repülőgép törzsét, melyet ügyesen visszahajtott, majd nem megszólalsz, hogy igen, ezt ismerem, nem kell tovább folytatni, de nem akarod megzavarni a legfontosabb mozzanatban, a farok beillesztésében, erre az előbb félretett papírcsík szolgál, elismered, hogy valódi mestermunka, már csak ki kellene próbálni, s mintha megérezte volna gondolatod, gyakorlott mozdulattal a feje fölé emeli a gépet, mely a fizika minden idevonatkozó törvényének megfelel, szinte hasítja a levegőt, mikor kecses mozdulattal az útjára engedi, bámulatbaejtő fenségességgel áll meg egy pillanatra pályája zenitjén, ám ekkor érthetetlen módon, mintha találatot kapott volna, orra lebillen, megpördül

tengelye körül, engedelmeskedve a tömegvonzás törvényének, akár egy összegyűrt galacsin nagyot koppan a kőpadlón, alig két méterre kinyújtott lábszáradtól. Zavarbaejtő tehetetlenséggel nézed végig a zuhanás néhány másodpercét, majd a bénult döbbenetből kijózanodva ráemeled tekinteted, tőle várva a magyarázatot a nem várt eseményre, úgy gondolod, számára is felfoghatatlan dolog történt, melyből rögtön levonhatná a konzekvenciákat, s azokat néhány mondatba tömörítve közölhetné veled, meglepetésedre csak a hátán feszülő ballonkabátot láthatod, amint újra a vásznak fölé hajol, először azt hiszed, hiúságán esett csorba, amiatt fordult el, mint egy durcás kisgyerek, sikerületlen repülőgépe miatt szégyenkezik előtted, de ő fél kezével kabátja padlóra lógó szárnyát igazítja meg, a másikkal a festékesdobozt húzza magához, melyet az oldalán lecsorgott festék a kövezethez ragasztott, ezért nagyot cuppan, mintha csókkal vált volna el attól. A papírrepülőt nézed, vágyad volt tárgyát, siklása közben vele lebegtél, szárnyára vett a képzelet, madártávlatból, nagyon magásról tekintettél le a teremre, s az egyre zsugorodott alattad, atommagnyivá vált, miközben azt remélted, egy csodálatos világot láthatsz meg, melyben harmónia uralkodik, ígézetével mindörökre magához láncol, s eszedbe sem jut lázadni rendszere ellen, valahol a perifériáján égig érő falakkal körülbástyázva található ez a terem, melyhez nem vezet ösvény, ám mikor már olyan szférákban lebegtél, ahol úgy érezted, a Mindenható palástja simítja meg arcod, hiába tekintettél le boldog bizakodással, szürkén örvénylő, átláthatatlan homály terpeszkedett alattad, melyből szigetként emelkedett ki a terem, látszólag falak nélkül, hiszen akadálytalanul áramlottak rajta keresztül ezek a megfoghatatlan, mégis fenyegető ködcsápok, szédülés fogott el, hiába kapálóztál a szippantó erejű kőpadló mágneses hatalma ellen, tested pályájának visszafordíthatatlan zuhanását csak a falak akadályozzák meg, ugyanolyan tehetetlen helyzetben várod sorsod beteljesülését, mint a repülőgép, s villámként csap beléd az ujjongó felismerés, hogy az összehajtogatott papírlapon a könyv szövege található, karnyújtásnyira fekszik tőled felettébb kínzó kíváncsiságod kielégítése, már-már érte nyúlsz, mikor az idegen guggoló helyzetéből kissé feléd fordul, talán kényelmesebb pózt keres, vagy mert új sort kíván kezdeni, de feltételezhető az is, hogy megsejtett valamit szándékodból, nyilván feltűnő mozdulatot tettél, esetleg gyanúsan csendben voltál, ezért a fél szemét rajtad szeretné tartani, meg a repülőn, melyet saját tulajdonának tekinthet, s csak beleegyezésével nyúlhatnál érte, valójában csalétekként vetette eléd kínjaid fokozása végett, a teljes bizonytalanságba akar kergetni alaposan megfontolt módszereivel, így tehát figyelni kezded, hogy bizonyosságot szerezz rosszindulatáról, de a legcsekélyebb érdeklődést sem mutatja irántad, a merő festék ceruzacsonkkal szántja a vásznat, beletemetkezve a betűk mágikus világába, felbátorodva megpróbálsz óvatosan rövidíteni a távolságot közted és a könyvlap között, félig ülő, félig fekvő testhelyzeted a lehető legelőnytelenebb ehhez a mozgáshoz, de arra számítasz, mégis olyan közelre sikerül csúsznod, hogy elolvashasd a szövegtöredéket, középiskolás korod óta nem tapasztalt lámpaláz kerít hatalmába, ugyanígy lested tanárod mozdulatait is, pillantását, mikor görcsbe szorult gyomorral, izzadságtól nyirkos tenyérrel, tüzelő arccal puskáztad le a számodra felfoghatatlan példák valamelyikének hosszadalmas megoldási folyamatát, valóban, talán régi nagyfokú gyakorlatodnak köszönhetően szinte észrevétlenül a papír közvetlen közelébe jutsz, a célba érés megkönnyebbítő tudatával, mint a maratoni futás győztese, elcsigázott testtel, lelkedben boldog elégtételt érezve rápillantasz: íme, bármennyire résen volt is, túljártál az eszén, elfojtott örömmel nézel a repülőgépre, tudatosítva, hogy már

semmilyen eszközzel nem tudja megakadályozni, hogy elolvassd, igaz, a legmegnyugtatóbbnak azt tartanád, ha újra ismeretlen jelekkel találnád magad szemben, melyekkel mit sem tudnál kezdeni, mégis fontosnak találod, hogy megbizonyosodj létezésükről, hiszen akkor újabb mozaikkockát tudnál behelyezni a lejátszódó események rendszerébe, s meghökkenve hajlamos vagy szemfényvesztésnek vagy varázslatnak nevezni a szöveget, melyet anyanyelveden írtak, ráadásul azt is tudod, hogy a töredék egy szép vers részletét képezi, melynek további strófái minden bizonnyal megtalálhatók a repülő hátán, máris szavalni kezded magadban, hiszen kötelező memorterként tanultatták meg veled, s ha címére nem is, szerzőjére még emlékszel. Nem tudod, akaratlanul-e, nem bírva szájuregedben tartani köpeted, vagy a tettettett hősködés volt-e, nemzeti tudatod vérlázító megalázásának feltételezése, mikor orrlyukaid kitágultak, összehúzott izmaidon pattanásig feszült a bőr, s nagyot köptél, vélhetően a pimasz arcátlanságra, hogy nemzeti hovatarozásod érzésének egy darabkáját tépte ki tisztátalan kezével a kötetből, viszont éppúgy lehet, hogy a megkönnyebbülés szakadt fel benned, melynek vajmi kevés köze van a bosszúhoz, sérelmed orvoslásához, örülve a helyzet adta lehetőségnek szabadultál meg egyre kényelmetlenebb koloncodtól, tudatában annak, hogy veszély esetén, ha magyarázatot követelne tőled minősíthetetlen tettettedre, a hirtelen felindultságra, fenyegető magatartása esetén pedig egyszerűen hurutodra hivatkozhatnál, felemás érzelmek kavarnak benned, céltalan veszteglésre kárhozthatnak, az abszurd világ képtelen jelenségei közt lehetetlenségnek tűnik, hogy logikáddal az összefüggéseket keresd, s rációval igazodj el köztük. Látod teljes érdektelenségét, ahogy háttal fordít, mint aki eddig fel sem fedezte jelenlétet, ám magatartása lehet egy újabb provokáció magja is, látomásként, mint a fergeteg, törsz rá, annyi időt sem hagyva neki, hogy ösztönös mozdulattal karját arca elé emelje, lecsap rá öklöd, mely igaz, hogy orra helyett a kiugró járomcsonton csattan, összetörve és kifecamítva ujjperceid finom csontocskáit, de fájdalmat nem érezve eszelős dühvel csépeled, feltartóztathatatlan lendülettel feldöntöd, megrészegülsz vére látványától, mely rozsdavörös foltokkal jelöli meg tested, s mikor lihegve belefáradsz az ütlegelésbe, porcogóidba sajtó, lüktető fájdalom nyilall, lázas görcstől érzéketlenül lehanyatlik karod, a gyűlölet várt kielégített érzése helyett halálos fáradtság tör rád, elroncsolt sebeid égnek, mintha lúgba mártottad volna tenyered, izzadság csípi szemed, kín tüskéi marcangolnak minden mozdulatnál, mégis a tudatod elborító vérzivatar az ellenség teljes megsemmisítésére áhítozik, fizikai értelemben vett győzelmed betetőzéseként a kiszolgáltatottat a megszegyenítés kitörölhetetlen billogjával akarja illetni, az ismeretlen jelek írására használt festéket szándékozod az arcába önteni, végső elégtételként töltse ki szájuregét, fullassa, vakítsa, süketítse meg, s csak elviselhetetlen szenvedéssel mondasz le szándékról, mikor úgy érzed, mintha két égő fáklya meredne ki könyöködből, majd egy kis idő elteltével, immár zihálva, a következő elnyúlva, lélegzet-visszafojtva akarod hallani halk hörgését, amiből arra következtethetnél, hogy még életben van. A festék átütötte a vászon hátulját, ugyanúgy, mint az előzőekét, s csaknem rád lép, mikor szótlánul közeledik feléd, hátrafelé araszolva igyekszel kikerülni az útjából, míg hátaddal a pinceszagú falnak nem ütközöl, megborzongsz, mintha máris ászkák lepték volna el tested, a hasadékokból előrajzva, arcod csaknem érinti a fekete posztó, mikor lassú pátosszal felemeli azt, érzed a friss festék olajkeverékének bódító illatát, nyakaddal elfordulva követed a rongy útját, látod az anyagon tűznyelvekként kigyózó vörös betűket, s nem tudod, sírkövedet vagy diadalíved emeli-e föléd, később festékpöttyös ballonjának hasa tájékán találha-

tó gombját láthatod, a fényevesztett szarukorongocskát, mely lassan távolodni kezd látómeződből, ő megbillenve, suhogva elfordul tőled, távoztában szótlanul rátapos a repülőre, cipőtalpa rovátkás lenyomatát hagyva annak testén, folytatja útját az asztal felé. Egy röpke pillanatra úgy tűnik, hogy légáramlat billenti meg az eltaposott papírgép szárnyát, mintha csak újra az éterbe szeretne emelkedni, már-már rászánod magad, hogy érte nyúlj, mikor a szemközti falon egy nyitott ajtót veszel észre, a fuvallat valószínű okozóját, a küszöbön megtorpan, mintha itt felejtett volna valamit, visszanyúl, láthatod kézfejét, akár egy kövérkés, rózsaszín pók, szétnyitott ujjaival végigsiklik a vakolaton, alig észrevehető kapcsolót fordít el, az örök sötétséget szabaddá rád.

Rakovszky Zsuzsa

KÖLTÖZKÖDÉS

A zöld ruhát, azt tényleg nem dobom ki!
Egreszöld, benne sok nagy pávaszem-folt.
Csak mert szakadt, nem kívánhatja senki...
Tíz éve, a tengernél is velem volt!
Szóval a zöld ruhát, azt nem dobom ki.

Na és a kék tányért, azt elviszem.
A széle csorba egy kicsit, na mondd már.
Hogy megragasztatom-e? Nem hiszem.
De már akkor, te még sehol se voltál,
már akkor megvolt, és most elviszem.

Hogy ezt a széket mért nem hagyom itt?
Csak mert törött? Mért nem mindjárt a lábam?
Az emlékeimet? Ha valamit
(nem emlékszel, milyen volt újkorában?)
hát ezt a széket én nem hagyom itt!

Mi furcsa ebben? Alig hihetem,
hogy éppen ezt vihetném el magammal,
ahová magamat sem vihetem.
Így legalább addig, amíg, magammal
együtt kicsit fontosnak hihetem.